

Høringsnotat – forslag til endringer i universitets- og høyskoleloven

Bakgrunn for endringsforslaget

I forskningsmeldingen "Lange linjer – kunnskap gir muligheter" (Meld. St. 18 2012-2013), varslet regjeringen at de ønsker å etablere en prøveordning med inntil 300 tilsetningsforhold i innstegsstillinger innenfor enkelte fag som har hatt utfordringer i forbindelse med rekruttering.

Videre ble det varslet i forskningsmeldingen at departementet vil vurdere om det er behov for lovendringer for å sikre doktorgradsstudenters rettsstilling, særlig knyttet til sanksjoner ved vitenskapelig uredelighet.

Kunnskapsdepartementet har også sett at det er behov for enkelte endringer og presiseringer ellers i universitets- og høyskoleloven (uhl.).

Departementets forslag omtales i det følgende i paragrafenes rekkefølge i loven.

1. Fusjon mellom Universitetet i Tromsø og Høgskolen i Finnmark
Universitetet i Tromsø og Høgskolen i Finnmark organiseres fra 1. august 2013 som én institusjon under navnet Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet. Departementet foreslår at universitets- og høyskoleloven § 1-4 annet ledd endres i tråd med dette.

§ 1-4 annet ledd skal lyde:

(2) Universitet i Bergen, Universitetet i Oslo, Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet og Universitetet i Stavanger har et særskilt nasjonalt ansvar for å bygge opp, drive og vedlikeholde museer med vitenskapelige samlinger og publikumsutstillinger. Departementet kan gi nærmere forskrift om samarbeid og arbeidsdeling mellom universitetene på dette området.

2. NOKUTs styre

2.1 Gjeldende rett

NOKUTs styre oppnevnes av Kongen, jf. uhl. § 2-2 annet ledd første punktum, mens styrets leder oppnevnes av departementet.

2.2 Departementets forslag

Departementet mener det er lite hensiktsmessig at styret oppnevnes av Kongen mens styrets leder oppnevnes av departementet. Styret, inkludert dets leder, bør oppnevnes av departementet.

§ 2-2 annet ledd skal lyde:

(2) Styret oppnevnes av *departementet* og består av åtte medlemmer. Ett medlem skal være student. Ett medlem skal oppnevnes blant NOKUTs ansatte og skal ha stemmerett i saker som angår de ansattes forhold. Det skal oppnevnes varamedlemmer, herunder personlige varamedlemmer for de ansattes og studentenes medlemmer. Departementet oppnevner styrets leder.

3. Klage på vedtak om generell godkjenning av utdanning

3.1 Gjeldende rett

Generell godkjenning av utenlandsk utdanning er regulert i uhl. § 3-4. NOKUT avgjør etter søknad fra enkeltpersoner hvorvidt utdanning fra utenlandsk høyere utdanningsinstitusjon, eller norsk institusjon som ikke går inn under loven, skal gis generell godkjenning slik at utdanningen i nivå og omfang godkjennes som likestilt med akkreditert norsk høyere utdanning.

Generell godkjenning er primært et hjelpemiddel for personer som ønsker å jobbe innenfor et yrke som ikke er lovregulert. NOKUT gir slik godkjenning etter å ha vurdert oppbygning og nivå på høyere utdanning i det landet utdanningen er avlagt. Vurderingen av utenlandsk utdanning bygger på GSU-listen, en liste som viser hva som kreves for å oppnå generell studiekompetanse for personer med utenlandsk utdanning, og på NOKUTs kunnskap om andre lands utdanningssystem og de ulike utenlandske lærestedene. Ut fra vitnemål og karakterutskrifter vurderer NOKUT videre hva en utenlandsk utdanning tilsvarer i Norge, herunder om hele eller deler av utdanningen er likestilt med norsk høyere utdanning samt hvilket omfang utdanningen har. Dette blir angitt i studieår og studiepoeng. Det kan også gis godkjenning som er likestilt med en norsk grad, som høgskolekandidatgrad, bachelorgrad, mastergrad eller doktorgrad (ph.d.).

NOKUT bruker de arbeidsmetoder som ligger til grunn for det europeiske nettverket ENIC-NARIC hvor internasjonal likebehandling og transparens er viktig. Arbeidet er også forankret innenfor den nordiske paraplyorganisasjonen NORRIC. Med utgangspunkt i de ovennevnte prinsipper og praksis foretar NOKUT en konkret faglig skjønnsmessig vurdering i hvert enkelt tilfelle.

Kunnskapsdepartementet har oppnevnt en klagenemnd som avgjør klager over vedtak fattet av NOKUT, jf. forskrift om kvalitet i høyere utdanning kap 7. Nemnda består av fem medlemmer og syv varamedlemmer. Leder av nemnda og varamedlem for leder fyller de lovbestemte krav for lagdommere. De resterende er representanter for universitets- og høyskolesektoren, hvorav to er studentrepresentanter. Sekretær for nemnda er en av NOKUTs jurister som forbereder sakene som behandles i nemnda.

I 2011 og 2012 oversendte NOKUT henholdsvis 105 og 144 saker til nemnda. Til sammenlikning forventer NOKUT å motta rundt 6.500 individuelle søknader om generell godkjenning av utenlandsk utdanning i 2013.

Det følger av uhl. § 2-1 åttende ledd at NOKUTs vedtak overfor private utdanningsinstitusjoner i forskrift kan unntas fra reglene om klage i forvaltningsloven. Med hjemmel i denne bestemmelsen har Kunnskapsdepartementet i forskrift om kvalitet i høyere utdanning § 1-9 fastsatt særskilte regler for NOKUTs klagenemnds kompetanse når det gjelder evaluering av kvalitetssikringssystem, akkreditering og revidering av akkrediteringen innenfor høyere utdanning og fagskoleutdanning. I denne type vedtak kan NOKUTs faglige vurderinger av de faktiske forhold ikke påklages. Det vil si at det bare er saksbehandlingsfeil som kan påklages. Begrunnelsen for dette er at vedtakene i første instans forutsetter en sakkyndig kompetanse som klagenemnda ikke besitter. Det er per i dag ikke gjort et tilsvarende unntak for vedtakene om generell godkjenning av utenlandsk utdanning.

3.2 Departementets forslag

Forvaltningsloven (fvl.) har regler om klage i kap VI. Av fvl. § 28 fremgår det at enkeltvedtak kan påklages til forvaltningsorgan som er nærmest overordnet det forvaltningsorganet som har truffet vedtaket. Begrepet enkeltvedtak er definert i lovens kapittel I som "en avgjørelse som treffes under utøving av offentlig myndighet, og som er bestemmende for rettigheter eller plikter til en eller flere bestemte personer". Klageretten er således en rett til å kreve at forvaltningen behandler en sak på nytt, samt en rett til å kreve at organet som behandlet saken i første instans bringer saken inn for sitt overordnede forvaltningsorgan dersom vedtaket blir opprettholdt.

Hovedregelen i forvaltningsloven er at klageinstansen kan prøve alle sider av saken, jf. fvl. § 34 andre ledd. I fvl. § 28 femte ledd er det åpnet for at på særskilte saksområder kan Kongen fastsette klageregler som avviker fra reglene om klage i forvaltningsloven. Det er presisert at begrensninger i klageretten bare kan fastsettes når tungtveiende grunner taler for det.

Bestemmelsen i fvl. § 28 femte ledd kommer ikke direkte til anvendelse i dette tilfellet da begrensningen i klageadgangen vil bli lovfestet og ikke forskriftsfestet. Men det samme kravet til tungtveiende grunner må likevel legges til grunn. Uttalelser fra Justis- og beredskapsdepartementets lovavdeling, som behandler søknader om unntak etter fvl. § 28 femte ledd, viser at deres praksis er restriktiv.

I en uttalelse fra Lovavdelingen av 28. mars 2003 (saksnr. 2003/261 EO) sies det at et argument som kan tale for en begrensning av klageretten, er det

forhold at klageinstansen ikke har samme faglige forutsetning for å utøve et skjønn som underinstansen. Etter departementets oppfatning er dette tilfellet i NOKUTs godkjenningssaker. For å sikre tilliten til godkjenningssystemet, er det avgjørende at ikke bare søkerne, men også søkers fremtidige arbeidsgivere, opplever at vedtaket er fattet på et materielt riktig grunnlag. Klagenemnda har ikke inngående kunnskap om andre lands utdanningssystemer og internasjonal praksis for godkjenning av utdanning. De bør da ikke kunne overprøve de faglige vurderinger foretatt av NOKUT. Ulempen dette medfører for den enkelte søker må veies opp mot den situasjon at klagenemnda kan avsi vedtak som ikke gir tredjepart en korrekt angivelse av søkers utdanning.

Det vil fortsatt være mulig å klage på saksbehandlingsfeil og brudd på forvaltningsrettslige prinsipper som myndighetsmisbruk og forskjellsbehandling. Videre kan klagenemnda oppheve vedtaket hvis de for eksempel anser det som urimelig eller for dårlig behandlet, for så å sende saken tilbake til NOKUT for ny saksbehandling.

Departementet foreslår derfor at § 3-4 endres slik at NOKUTs faglige vurderinger i saker om generell godkjenning av utenlandsk utdanning ikke kan påklages.

§ 3-4 skal lyde:

NOKUT avgjør, etter søknad fra enkeltpersoner, om utdanning fra utenlandsk høyere utdanningsinstitusjon eller norsk institusjon som ikke går under loven, skal gis generell godkjenning slik at utdanningen i nivå og omfang godkjennes som likesilt med akkreditert norsk høyere utdanning. *NOKUTs faglige vurdering av de faktiske forhold i forbindelse med vedtak kan ikke påklages.* Departementet kan gi forskrift om saksbehandling og klageadgang etter denne bestemmelsen.

4. Hjemmel for godskrivingsforskriften

Tidligere lød uhl. § 3-4 femte ledd: ”Departementet kan gi forskrift om godskrivning etter første ledd og om saksbehandling og klageadgang etter annet og tredje ledd”. I gjeldende bestemmelse om godskrivning og faglig godkjenning i § 3-5 lyder forskriftshjemmelen slik, jf. sjuende ledd: ”Departementet kan gi forskrift om saksbehandling og klageadgang etter denne bestemmelsen”. Det er ingenting som tyder på at denne endringen er tilsiktet. I Ot.prp. nr. 83 (2007-2008) på s. 13 står dette om forskriftshjemmelen: ”Departementet mener at det er hensiktsmessig å utvide hjemmelen til å gi forskrift om saksbehandling og klage adgang til hele § 3-5 og ikke begrense det til å omfatte vedtak om generell godkjenning og vedtak om faglig godkjenning ved jevn godhetsvurdering slik

bestemmelsen lyder i dag.” Vi setter derfor hjemmelen til å gi forskrift om godskriving inn igjen i loven.

§ 3-5 syvende ledd skal lyde:

(7) Departementet kan gi forskrift om *godskriving*, saksbehandling og klageadgang etter denne bestemmelsen.

5. Rett til utsatt eksamen

5.1 Gjeldende rett

Stortinget ba i anmodningsvedtak nr. 369 (2007-2008) regjeringen om å foreta en helhetlig gjennomgang av regelverket som er bestemmende for rettighetene til studenter som får barn. På bakgrunn av dette, ble det blant annet foreslått enkelte endringer i universitets- og høyskoleloven, jf. Ot.prp. nr. 83 (2007-2008). Herunder ble det foreslått en bestemmelse i lovens § 4-5 første ledd om at departementet i forskrift kan gi nærmere regler om studenters rett til utsatt eksamen i forbindelse med fødsel. Det ble vist til at studenter som har termin på eksamenstidpunktet møter ulike ordninger når det gjelder om de kan få utsatt eksamen. Høringsinstansene i forbindelse med lovendringen påpekte at retten til utsatt eksamen også burde omfatte fedre, hvilket fikk tilslutning i Stortinget.

5.2 Departementets forslag

Departementet mener at det bør være en sentral regulering av retten til utsatt eksamen for studenter som får barn. Etter en vurdering har imidlertid departementet kommet til at det mest hensiktsmessige er en overordnet bestemmelse som slår fast hvem som skal ha denne rettigheten, men at den nærmere gjennomføringen av denne retten bør reguleres i den enkelte utdanningsinstitusjons regelverk.

Departementer foreslår at en student skal ha rett til utsatt eksamen hvis eksamensdato er satt i perioden tre uker før fastsatt termin og tre uker etter fødsel. Retten til utsatt eksamen eller prøve skal gjelde for både mor og far til barnet. Departementet har vurdert om perioden som gir rett til utsatt eksamen bør settes tilsvarende arbeidsmiljølovens bestemmelser om permisjon. Dette vil innebære at mor gis rett til utsatt eksamen hvis eksamensdato er seks uker etter fødsel, jf. aml. § 12-4, og far gis rett til utsatt eksamen hvis eksamensdato er to uker etter fødsel, jf. aml. § 12-3. Etter departementets vurdering vil en rett til utsatt eksamen opptil seks uker etter ordinær eksamen kunne bli urimelig kostnadskrevende for institusjonen fordi det da vil være lite aktuelt å gjennomføre en felles utsatt eksamen for studenter som har utsatt eksamen på grunn av fødsel og studenter som har utsatt eksamen på grunn av annet gyldig fravær som for eksempel sykemelding.

Det følger av barneloven § 4 a tredje ledd at regler i lov og/eller forskrift som gjelder for en far, gjelder på samme måte for en medmor¹. I forlengelse av dette mener departementet at det er naturlig at også adoptivforeldre får de samme rettighetene.

Eksamensformen, for eksempel muntlig, skriftlig eller hjemmeeksamen, er uten betydning. Studenten må søke institusjonen om å få utsatt eksamen. Med søknaden skal det leveres dokumentasjon på de forholdene som gir rett til utsatt eksamen.

Utdanningsinstitusjonene skal arrangere en eksamen som avholdes enten tidligere enn tre uker før termin eller tre uker etter fødsel. Dersom det er flere studenter som har rett til utsatt eksamen av ulike årsaker, kan institusjonen samordne disse i én eksamen. Departementet viser til at institusjonene kan gi nærmere regler i forskrift.

§ 4-5 første ledd skal lyde:

(1) En student som får barn under studiene, skal gis rett til permisjon fra studiene under svangerskap og til omsorg for barn. I permisjonsperioden har studenten fortsatt status som student ved institusjonen og har rett til å gjenoppta sine studier på tilsvarende nivå som før permisjonen. *En student som venter barn og er oppmeldt til eksamen, har rett til utsatt eksamen hvis eksamensdato er i perioden mellom tre uker før termin og tre uker etter fødsel. Institusjonene kan gi nærmere bestemmelser om utsatt eksamen i eksamensforskriften, jf. § 3-9 syvende ledd.* Bestemmelsene i arbeidsmiljøloven §§ 12-1 til 12-5 og § 12-7 gjelder så langt de passer.

6. Vedtaksmyndighet for utestengingsvedtak

6.1 Gjeldende rett

Universitets- og høyskoleloven §§ 4-7 – 4-10 fastsetter at studenter under nærmere angitte omstendigheter kan bortvises eller utestenges fra institusjonen. Avgjørelse om dette skal treffes av ”styret selv” eller institusjonens klagenemnd. Formuleringen ”styret selv” er til hinder for at styret kan delegere til andre å treffe slik avgjørelse.

Etter uhl. § 4-8 første ledd kan en student, som til tross for skriftlig advarsel fra styret opptrer på en måte som er grovt forstyrrende for medstudenter eller virksomheten ved institusjonen, etter vedtak av styret selv eller institusjonens klagenemnd bortvises fra bestemte områder ved institusjonen for inntil ett år.

---

¹ Medmor er betegnelsen på en kvinne som gis juridisk foreldrestatus for hennes kvinnelige ektefelle eller samboers biologiske barn født etter assistert befruktning.

6.2 Departementets forslag

Departementet mener at avgjørelser om utestenging av studenter ikke er av strategisk art eller har en karakter som gjør det hensiktsmessig at styret fattet denne typen vedtak. For å sikre betryggende saksbehandling bør slike vedtak fattes av institusjonens klagenemnd.

Bortvisning og utestenging etter uhl. § 4-8 kan først skje etter at studenten har fått skriftlig advarsel fra styret. Etter departementets vurdering er slike advarsler heller ikke vedtak av en slik art at styret bør fatte dem. Da det ikke står "styret selv" i bestemmelsen, står styret fritt til å delegerer til andre ved institusjonen å gi advarsel til studenten. Vi mener imidlertid at en advarsel om utestegning for inntil et år er av en såpass alvorlig art og innebærer betydelige konsekvenser for studenten at det bør være rektor som har myndighet til å fatte slikt vedtak. Departementet foreslår en endring der "styret selv" fjernes som instans som kan treffe avgjørelse etter §§ 4-7 – 4-10.

I følgende bestemmelser vil ordene "styret selv" bli strøket:

- § 4-7 første ledd vedrørende annullering av eksamen eller prøve eller godkjenning av kurs
- § 4-7 annet ledd vedrørende annullering av godskrivning eller godkjenning av utdanning, eller fritak for eksamen eller prøve
- § 4-8 første ledd vedrørende bortvisning, utestengning og fratakelse av retten til å gå opp til eksamen
- § 4-8 annet ledd vedrørende utestengning fra studier med klinisk undervisning og praksisopplæring og fratakelse av retten til å gå opp til eksamen
- § 4-8 tredje ledd vedrørende utestengning på bakgrunn av forhold som beskrevet i § 4-7 første eller annet ledd og fratakelse av retten til å gå opp til eksamen
- § 4-9 femte ledd vedrørende utestenging grunnet straffbare forhold – politiattest
- § 4-10 tredje ledd vedrørende utestenging etter skikkethetsvurdering

§ 4-8 første ledd skal lyde:

(1) En student som tross skriftlig advarsel fra *rektor* gjentatte ganger opptrer på en måte som virker grovt forstyrrende for medstudenters arbeid eller for virksomheten ved institusjonen ellers, kan etter vedtak av institusjonens klagenemnd, jf. § 5-1, bortvises fra nærmere bestemte områder ved institusjonen for inntil ett år. Hvis en student etter skriftlig advarsel fra *rektor* fortsatt ikke respekterer slik bortvisning, kan institusjonens klagenemnd, jf. § 5-1, utestenge ham eller henne fra studiet og fratras retten til å gå opp til eksamen ved institusjoner under denne lov i inntil ett år.

7. Fusk ved ”gjennomføring av eksamen”

7.1 Gjeldende rett

I dag følger det av § 4-7 første ledd bokstav b, at det bare er den som har forsøkt å fuske eller forsettlig eller grovt uaktsomt har fusket ved avleggelsen av eksamen eller prøve som kan bli funnet skyldig i fusk. Begrepet ”avleggelse av” blir av noen institusjoner tolket slik at det kun omfatter fusk som gjøres etter at eksamensoppgaven er blitt delt ut. Andre institusjoner har derimot en videre forståelse av hva begrepet omfatter, og tolker dette slik at også det å legge igjen hjelpemidler og skriftlige notater og lignende for å forsøke å få dette gjennom eks. bokkontroll umiddelbart forut for selve eksamen anses som forsøk på fusk.

7.2 Departementets forslag

Departementet mener at det bør presiseres at det kan foreligge fusk også i situasjoner der eksamensoppgavene ennå ikke er delt ut. Eksempler på dette er der ulovlige hjelpemidler ligger sammen med andre papirer som er lagt sammen med lovlige hjelpemidler, og der dette blir avdekket under bokkontrollen. Dette skjer før eksamensoppgaven deles ut, men må etter departementets vurdering anses som fusk, fordi studenten ikke kan reversere handlingen. De hjelpemidlene en student legger på pulten klar for bokkontroll er de hjelpemidlene studentene akter å ha tilgjengelige under eksamen. Det legges til grunn en meget streng aktsomhetsplikt for studentene ved eksamen. I dette ligger det en plikt for studentene til å sette seg inn i eksamensreglementet og til også å være svært nøye med hva som skal brukes under selve eksamen. Denne aktsomhetsplikten gjelder allerede ved innlevering til bokkontroll.

Vi finner det klart at å ha med seg ulovlige hjelpemidler inn i eksamenslokalet og etterlate dem der for å kunne bruke dem under eksamen, må anses som fullbyrdet fusk. Departementet mener derfor at ved å endre uttrykket ”ved avleggelse av” til ”i forbindelse med gjennomføring av” vil det fremgå tydeligere at slike situasjoner også omfattes av fuskebegrepet, og anses som fusk.

§ 4-7 første ledd bokstav b skal lyde:

b) har forsøkt å fuske eller forsettlig eller grovt uaktsomt har fusket *i forbindelse med gjennomføring av*, eller forut for endelig sensur av, vedkommende eksamen eller prøve, eller under gjennomføring av vedkommende kurs.

8. Informasjonsutveksling om vedtak om fusk og bruk av falske dokumenter med mer

8.1 Gjeldende rett

Universitets- og høyskoleloven kapittel 4 om studentenes rettigheter og plikter omhandler blant annet fusk og bruk av falske dokumenter under studiet, klanderverdig opptreden, samt sanksjoner knyttet til slike brudd. Det følger av § 4-7 syvende ledd at institusjonene "kan" informere hverandre om annullering av eksamen eller prøve grunnet fusk, mens det følger av § 4-8 første og tredje ledd at institusjonene "skal" informere hverandre om utestengings- og bortvisningsvedtak på grunn av fusk eller klanderverdig opptreden. Etter § 3-7 syvende ledd "skal" også NOKUT og Samordna opptak, i tillegg til institusjonene, informere hverandre dersom en søker har levert falske dokumenter.

Det følger av samtlige av de nevnte bestemmelsene at departementet kan gi nærmere bestemmelser om informasjonsutvekslingen. Departementet har tatt initiativ til et arbeid med opprettelsen av et felles register, RUST (Register om utestengte studenter), som skal muliggjøre en effektiv og trygg formidling av vedtak om utestenging og lignende. Registeret er en database som kommuniserer med institusjonenes elektroniske datasystem, i all hovedsak FS.

Informasjonsflyten skjer ved at vedtak om utestenging fattes lokalt ved den enkelte institusjon. Deretter registrerer saksbehandler ved institusjonen vedtaket i FS eller i annet system som kommuniserer med RUST. Følgende informasjon overføres deretter til RUST: fødselsnummer, institusjonsnummer, periode, vedtakstype, studieklassifisering, saksbehandler. Informasjonen viderefremmes via FS til de institusjonene der det er relevant, det vil si til institusjoner der personen søker om opptak til eller der personen er student på en utdanning som omfattes av vedtaket. Når perioden for vedtaket er utløpt slettes vedtaket fra RUST. RUST er utviklet av USIT ved UiO og forvaltes i startfasen av Samarbeidstiltaket FS (Felles Studentsystem). Departementet vil lage retningslinjer til bruk av RUST, og utdanningssektoren vil få nærmere informasjon om dette. Det tas sikte på at RUST er i drift fra nyåret 2014.

Hensikten med informasjonsutvekslingen er å opplyse institusjonene om vedtak vedrørende opptakskarantene, eksamenskarantene og utestenging som har virkning ut over institusjonen vedtaket er fattet på. Dette vil hindre at studenter skal få opptak til andre institusjoner når det foreligger et sanksjonsvedtak. Informasjonsutvekslingen er også begrunnet i at studenten ikke skal kunne benytte seg av falske dokumenter ved andre institusjoner.

8.2 Departementets forslag

Departementet foreslår å samle bestemmelsene om informasjonsutveksling i en ny bestemmelse. Videre foreslår departementet en hjemmel i lov slik at

informasjonsutvekslingen mellom institusjonene skal foregå gjennom et offentlig eid register (RUST). Dette for å tilfredsstille krav etter personopplysningsregelverket. Departementet foreslår å videreføre hjemmel til å kunne fastsette rutiner for informasjonsutvekslingen i forskrift.

Ny § 4-12 skal lyde:

§ 4-12 Informasjon om vedtak om utestenging og karantene ved opptak

(1) Departementet kan fastsette i forskrift at institusjoner under denne lov skal registrere informasjon om vedtak fattet i medhold av § 4-8 første ledd, andre ledd og tredje ledd og § 4-10 i et offentlig eid register.

(2) Departementet kan gi forskrift om at institusjoner under denne lov, NOKUT og Samordna opptak skal registrere informasjon om vedtak fattet etter § 3-7 syvende ledd.

(3) Departementet kan gi rutiner for informasjonsregisteret i forskrift.

§ 3-7 syvende ledd oppheves. Eksisterende § 3-7 åttende og niende ledd blir nye syvende og åttende ledd.

§ 4-7 syvende ledd oppheves.

§ 4-8 første ledd tredje setning, andre ledd andre setning og tredje ledd tredje og fjerde setning oppheves.

9. Medvirkningsansvar ved fusk på eksamen

9.1 Gjeldende rett

Det følger av § 4-8 tredje ledd at en kandidat som har forsøkt å fuske eller forsettlig eller grovt uaktsomt har fusket ved avleggelsen av, eller forut for endelig sensur av, vedkommende eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs kan bli utestengt fra institusjonen og fratras retten til å gå opp til eksamen i inntil ett år. Bestemmelsen rammer kun den som selv forsøker å oppnå en fordel ved å fuske, og det er følgelig ikke adgang til å sanksjonere en som medvirker til en annens fusk slik bestemmelsen lyder i dag.

9.2 Departementets vurdering og forslag

Utdanningsinstitusjonene hadde i den opphevede lov av 16. juni 1989 nr. 77 om universiteter og vitenskapelige høyskoler § 47 første ledd hjemmel for å sanksjonere medvirkning til fusk. Bestemmelsen skulle videreføres uendret i lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler § 42 fjerde ledd, jf. Ot.prp. nr. 85 (1993-1994) s. 70, men ble ved en feil utelatt i lovutkastet.

Dette har medført at dagens lov ikke har en eksplisitt hjemmel til å utestenge studenter som medvirker til fusk.

Utdanningsinstitusjonene har ved flere tilfeller vært nødt til å håndtere studenter som har medvirket til fusk. En utestengning er et alvorlig inngrep i studentenes rettigheter, og det er etter departementets vurdering nødvendig med en uttrykkelig hjemmel i lov. Departementet foreslår derfor at § 4-8 tredje ledd bør utvides til også å omfatte medvirkning til fusk.

§ 4-8 tredje ledd skal lyde:

(3) En kandidat som har opptrådt slik som beskrevet i § 4-7 første eller annet ledd, *eller har medvirket til dette*, kan ved vedtak av institusjonens klagenemnd, jf. § 5-1, utestenges fra institusjonen og fratras retten til å gå opp til eksamen ved institusjoner under denne lov i inntil ett år. Slik adgang til utestenging gjelder ikke for stipendiater ansatt ved institusjonen ph.d.-graden avlegges ved. Andre universiteter og høyskoler under denne lov skal informeres om vedtaket. Departementet gir nærmere regler om informasjonsrutiner mv.

10. Dekning av kostnader til advokat i utestengingssaker

10.1 Gjeldende rett

I saker om annullering av eksamen, bortvisning og utestenging skal institusjonen dekke eventuelle utgifter kandidaten har til advokatbistand, jf. § 4-8 femte ledd, § 4-9 sjuende ledd og § 4-10 femte ledd. Plikten til å dekke slike utgifter inntreffer fra det tidspunktet det er reist en sak om bortvisning eller utestenging. Institusjonen har også plikt til å dekke advokatutgifter ved domstolsprøving av vedtak om bortvisning, utestenging og skikkethetsvurdering, jf. § 4-11 annet ledd. I lovforarbeidene, i rundskriv om veiledning i behandling av klagesaker ved institusjoner under lov om universiteter og høyskoler og i rundskriv om skikkethetsforskriften er det forutsatt at advokathonoraret skal begrenses til statens salærsatser.

Verken universitets- og høyskoleloven eller forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 4-7 til § 4-10, gir uttrykkelige begrensninger med hensyn til salærsats eller antallet timer advokaten kan bruke på saken.

10.2 Departementets forslag

Sivilombudsmannen gir i en uttalelse 13. februar 2012 (Sak 2011/1883) uttrykk for at en begrensning av advokatens timesats til den offentlige salærsatsen må være bestemt i lov eller forskrift for å være rettslig bindende. Departementet legger til grunn at en begrensning med hensyn til anvendte timer også må bestemmes i lov eller forskrift.

Et vedtak om bortvisning eller utestenging vil være en alvorlig og omfattende inngripen overfor en student. Retten til å få dekket eventuelle advokatutgifter i slike saker er derfor et viktig rettssikkerhetsprinsipp. Denne ordningen kan sammenlignes med ordningen etter rettshjelploven, som har som formål å sikre nødvendig juridisk bistand til personer som ikke har økonomiske forutsetninger til å ivareta et rettshjelpbehov av stor personlig og velferdsmessig betydning. Andre lignende ordninger er oppnevning av forsvarer eller bistandsadvokat i straffesaker etter straffeprosessloven og bestemmelsen i forvaltningsloven § 36 om dekning av saksomkostninger når et vedtak er blitt endret til gunst for en part. Felles for disse ordningene er at det offentlige skal dekke rimelige og nødvendige utgifter.

Lovgivers intensjon har vært å begrense utgiftene til juridisk bistand til det offentliges gjeldende salærsatser. Departementet foreslår på denne bakgrunnen at de aktuelle lovbestemmelsene endres slik at det fremgår uttrykkelig at utgiftene til advokat skal beregnes ut fra en timesats tilsvarende den til enhver tid gjeldende offentlige salærsatsen, fastsatt av Justisdepartementet med hjemmel i salærforskriften².

Videre mener departementet at det bør fremgå tydelig av lovteksten at institusjonene kun skal dekke nødvendige utgifter til juridisk bistand. Vi foreslår derfor en hjemmel til at departementet eller Felles klagenemnd kan sette ned salæret i saker der de finner at det er benyttet lengre tid enn hva som er rimelig og nødvendig. En lignende bestemmelse finnes i salærforskriften § 7. Her sies det at den som har innlevert arbeidsoppgaven skal gis mulighet til å uttale seg før salæret settes ned, og at hvis salæret settes ned skal det gis en kort begrunnelse. Dette er saksbehandlingsregler som følger av forvaltningsloven, og departementet mener derfor at det ikke er nødvendig å ta dem med i lovteksten.

Departementet viser til at prøving for domstolene med rett til dekning av saksomkostninger bare gjelder en rettsinstans, tingretten, jf. Ot.prp. nr. 79 2003-2004 side 42, og det foreslås en presisering for at dette skal komme tydeligere frem av loven.

§ 4-8 femte ledd skal lyde:

(5) Kandidaten har rett til å la seg bistå av advokat eller annen talsperson fra sak om bortvisning eller utestenging er reist, eventuelt fra skriftlig advarsel etter første ledd er gitt. *Nødvendige utgifter* til dette dekkes av institusjonen. *Utgiftene dekkes etter timesats fastsatt av Justisdepartementet etter forskrift om salær fra det offentlige til advokater m.v. § 2. Finner*

---

² For 1997-12-03 nr. 1441: Forskrift om salær fra det offentlige til advokater m.v.

departementet eller særskilt klageorgan oppnevnt av dette, jf. § 5-1 sjuende ledd, at det er brukt lengre tid enn hva som er rimelig og nødvendig skal salæret settes ned.

§ 4-9 sjuende ledd skal lyde:

(7) Studenten har rett til å la seg bistå av advokat eller annen talsperson fra sak om utestenging fra klinisk undervisning eller praksisopplæring er reist ved institusjonens klagenemnd *etter § 4-8 femte ledd.*

§ 4-10 femte ledd skal lyde:

(5) Studenten har rett til å la seg bistå av advokat eller annen talsperson fra sak er reist i skikkethetsnemnda *etter § 4-8 femte ledd.*

§ 4-11 annet ledd skal lyde:

(2) Forliksmegling foretas ikke. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet *for tingretten*, herunder også *nødvendig* honorar til saksøkers advokat *etter den offentlige salærsats.*

11. Tvungen avslutning av doktorgradsutdanning

11.1 Gjeldende rett

Institusjoner som etter universitets- og høyskoleloven § 3-2 kan tildele graden philosophiae doctor (ph.d) har utarbeidet egne regelverk for denne graden. Disse regelverkene tar for seg blant annet opptak til doktorgradsprogram, krav til søknaden om opptak, avtale om doktorgradsutdanningen, frivillig og tvungen avslutning av før avtalt tid, krav til avhandlingen, veiledning, ny levering og klage. Regelverkene er i stor grad utformet i samsvar med Universitets- og høgskolerådets (UHR) veiledende retningslinjer for ph.d.-graden.

11.2 Departementets forslag

Kunnskapsdepartementet ser etter en gjennomgang at det er behov for en lovhjemmel for å samordne utdanningsinstitusjonenes regelverk og praksis for å sikre doktorgradskandidaters rettstilling, særlig knyttet til sanksjoner ved vitenskapelig uredelighet. Departementet viser i denne sammenheng til Sivilombudsmannens uttalelse i sak 2012/1158. I denne saken uttalte ombudsmannen at han mente det forelå svakheter ved reguleringen av doktorandens rettstilling.

Tvungen avslutning fremstår for departementet som en egnet sanksjon ved vitenskapelig uredelighet under doktorgradsutdanningen. Departementet mener imidlertid at institusjonenes hjemmel til å bestemme tvungen avslutning bør fremgå klarere av loven. Departementet viser til at målsettingen med forskerutdanningen er at denne skal kvalifisere for selvstendig forskningsvirksomhet og for annet arbeid i samfunnet hvor det

stilles store krav til vitenskapelig innsikt og analytisk tenkning, i samsvar med god vitenskapelig skikk og forskningsetiske normer. Utdanningen skal omfatte et selvstendig forskningsarbeid som skal dokumenteres med en vitenskapelig avhandling av internasjonal standard på høyt faglig nivå.

Ved vurdering av tvungen avslutning mener departementet at det er hensiktsmessig å se hen til forskningsetikkloven med tilhørende forskrift. Denne loven skal bidra til at forskning i offentlig og privat regi skjer i henhold til anerkjente etiske normer.

Grunnlaget for tvungen avslutning vil etter forslaget enten være vitenskapelig uredelighet eller vesentlig mislighold. Vitenskapelig uredelighet er definert i forskningsetikkloven § 5 annet ledd som ”forfalskning, fabrikkering, plagiering og andre alvorlige brudd med god vitenskapelig praksis som er begått forsettlig eller grovt uaktsomt.”

Vesentlig mislighold av ph.d.-avtalen kan eksempelvis være vesentlig forsinkelse som skyldes forhold kandidatene selv rår over, eller ved gjentatte eller vesentlige brudd på kandidatens plikter etter avtalen, som informasjons-, oppfølgings- eller rapporteringsplikt.

Skyldkravet for vitenskapelig uredelighet i doktorgradsavhandlingen vil være forsett eller grov uaktsomhet. Dette tilsvarer skyldkravet ved vitenskapelig uredelighet etter forskningsetikkloven § 5 og fusk på eksamen etter uhl. § 4-7 første ledd bokstav b.

Tvungen avslutning vil innebære en strengere reaksjon enn utestengning for inntil ett år, slik reglene er ved fusk på eksamen, jf. uhl. §§ 4-7 og 4-8. Departementet viser til at opptak til doktorgradsutdanningen skjer etter en samlet skjønnsmessig vurdering av søknaden om opptak, for eksempel prosjektbeskrivelsen, søkerens formelle kvalifikasjoner, tilstrekkelige ressurser for gjennomføringen og den innsendte planen for forskerutdanningen. Departementet mener at en automatisk rett for doktorgradskandidaten å komme tilbake og fullføre utdannelsen dersom kandidaten har blitt utestengt, ikke er i tråd med ph.d.-utdanningens strenge krav til selvstendighet og ansvar for vitenskapelig redelighet. Tvungen avslutning vil ikke innebærer generell avskjæring fra adgangen til å søke nytt opptak til doktorgradsutdanning, og det vil være opp til den enkelte utdanningsinstitusjon om de ønsker å inngå en ny ph.d.-avtale med vedkommende.

I 2009 ble uhl. § 4-7 og § 4-8 tredje ledd endret for å få frem at bestemmelsen om utestenging ved fusk også skal omfatte doktorgradskandidaters fusk ved prøver underveis i doktorgradsutdanningen. Det ble i forarbeidene presisert

at disse bestemmelsene ikke gjelder uredelighet i selve doktorgradsarbeidet. Departementet mener det er hensiktsmessig at reaksjoner ved doktorgradskandidaters fusk på prøver underveis i doktorgradsutdanningen bør omtales i en egen bestemmelse. For det første gir det en mer samlet fremstilling av reglene i loven som gjelder for doktorgradskandidater. Dessuten vil det kunne være slik at forhold som etter dagens universitets- og høyskolelov bare gir adgang til utestenging i inntil ett år, vurderes av arbeidsgiver som så alvorlige at de gir grunnlag for oppsigelse eller avskjed etter tjenestemannsloven §§ 9 eller 15, eller arbeidsmiljøloven §§ 15-7 eller 15-14. Den gjeldende bestemmelsen i uhl. § 4-8 som gir adgang til utestenging i inntil ett år angir derfor ikke alle aktuelle konsekvenser for en doktorgradskandidat som fusker i prøver underveis i studiet, og departementet foreslår derfor at også doktorgradskandidaters fusk i prøver underveis omtales i ny uhl. § 4-8 sjette ledd.

I de fleste tilfeller er doktorgradskandidatene ansatt ved utdanningsinstitusjonen i en stipendiatstilling. I slike tilfeller vil det forholdet som er grunnlag for tvungen avslutning av avtalen også danne grunnlag for eventuelle sanksjoner etter tjenestemannsloven §§ 9, 14 og 15 eller arbeidsmiljøloven §§ 15-7 og 15-14. I slike tilfeller vil forholdet behandles i en to-trinnsprosess, hvor man først avklarer konsekvensene av vitenskapelig urededelighet eller vesentlig mislighold under forskerutdanningen og deretter konsekvensene for kandidatens ansettelsesforhold.

Ved utestenging på grunn av fusk på eksamen har en student rett til å la seg bistå av advokat eller annen talsperson fra sak om bortvisning eller utestenging er reist, eventuelt fra skriftlig advarsel etter første ledd er gitt, jf. uhl. § 4-8 femte ledd. Utgiftene til dette dekkes av institusjonen. Etter departementets vurdering er det ikke rimelig eller behov for å likestille studenter og doktorgradskandidater når det gjelder rett til å få dekket advokatutgifter av institusjonen. Doktorgradskandidater er som regel ansatt i en stipendiatstilling og vil ha inntekter. Som arbeidstaker vil en doktorgradskandidat ha de samme rettigheter og muligheter som andre arbeidstakere, og arbeidsgiver bør ikke ha større ansvar for å dekke disse arbeidstakernes advokatutgifter enn andre arbeidstakeres utgifter til advokat i forbindelse med en eventuell rettstvist.

Departementet ser det derfor ikke som hensiktsmessig eller nødvendig for doktorgradskandidatenes rettssikkerhet at disse har rett til å få dekket utgiftene til bistand fra advokat eller annen talsperson i saker om tvungen avslutning av doktorgradsutdanning.

Departementet mener at institusjonene bør kunne fastsette nærmere regler for tvungen avslutning i forskrift.

§ 4-8 sjette ledd skal lyde:

6) *Institusjonens klagenemnd, jf. § 5-1, kan vedta tvungen avslutning av ph.d.-utdanning, ved vesentlige mislighold av ph.d.-avtalen eller forsettelig eller grov uaktsom vitenskapelig uredelighet etter forskningsetikkloven § 5 andre ledd. Ved fusk på prøver underveis i ph.d.-utdanningen kan institusjonenes klagenemnd vurdere om reaksjonen skal fastsettes etter denne bestemmelsens tredje ledd, eller om forholdet er så alvorlig at de gir grunnlag for tvungen avslutning. Institusjonene fastsetter nærmere regler for tvungen avslutning i forskrift. Departementet eller særskilt klageorgan oppnevnt av dette, jf. § 5-1 sjuende ledd, er klageinstans.*

12. Politiattestnemnda

12.1 Gjeldende rett

Med hjemmel i uhl. § 4-9 femte ledd har departementet oppnevnt en egen nasjonal nemnd for politiattestsaker (heretter kalt nemnda) som avgjør om studenter som har merknader på politiattesten, skal nektes å delta i klinisk undervisning eller praksisopplæring.

Nemnda behandler slike saker som førsteinstans. Institusjonens klagenemnd eller styret selv gir kun en uttalelse i saken som danner grunnlag for nemndas avgjørelse. Sekretariatet for politiattestnemnda er lagt til Høgskolen i Oslo og Akershus.

Nemnda består av fem medlemmer, herunder en leder og to studentrepresentanter, og er vedtaksfør når leder og tre andre medlemmer er til stede. Leder av nemnda skal oppfylle de lovbestemte krav til lagdommer. Nemnda oppnevnes for fire år av gangen. Det skal oppnevnes personlige varamedlemmer.

Dersom en student fremlegger politiattest med merknader som nevnt i Forskrift om opptak til høyere utdanning av 31. januar 2007 nr. 173 §§ 6-2 til 6-4, skal utdanningsinstitusjonen snarest mulig, og senest innen ti dager etter at politiattesten er mottatt, sende politiattesten til nemnda, jf. opptaksforskriften § 6-11. Nemnda skal behandle saken snarest mulig og senest innen fire uker etter at saken er mottatt fra undervisningsinstitusjonen.

Klageinstans for politiattestnemndas vedtak er Felles klagenemnd, en nasjonal klagenemnd oppnevnt av Kunnskapsdepartementet for behandling av klagesaker etter uhl. §§ 4-7 til 4-10.

12.2 Departementets forslag

Departementet ønsker å gjøre behandlingen av saker hvor studenter har merknader på politiattesten enklere og raskere.

Dagens ordning innebærer at saken må gjennom to trinn, først til uttalelse hos institusjonens klagenemnd eller styret selv, deretter til endelig avgjørelse hos politiattestnemnda. Styret er vedtaksfør når mer enn halvparten av medlemmene er til stede og avgir stemme, jfr. uhl. § 9-7, og institusjonens klagenemnd er vedtaksfør når lederen eller varamedlem for leder og to andre medlemmer er til stede, jfr. uhl. § 5-1. Etter § 5-1 skal universiteter og høyskoler opprette en klagenemnd som skal behandle klager over enkeltvedtak og, etter styrets bestemmelse, andre klagesaker for kandidatene. Videre er den nasjonale nemnda for politiattest vedtaksfør når leder og tre andre medlemmer er til stede, jf. forskrift om opptak til høyere utdanning av 31. januar 2007 nr. 173 § 6-12. Følgelig er behandlingen av saken avhengig av organer som enten kun samles ved behov, og som da er avhengig av at nok medlemmer er tilgjengelig, eller som møtes jevnlig, men ikke ofte. I tillegg har departementet fått opplyst at politiet, av diverse årsaker, kan ha en svært lang saksbehandling for utstedelse av politiattest.

Som det fremgår av det ovennevnte kan det gå nærmere seks uker, og noen ganger lenger, fra studenten sender inn politiattest til han eller hun mottar svar på om de kan delta i klinisk undervisning eller praksisopplæring. Saksbehandlingen tar derfor, etter departementets vurdering, unødvendig lang tid. Det minnes om at de fastsatte fristene er satt av hensyn til behovet studenten selv, men også pasienter, klienter osv, har for en hurtig avgjørelse. Studenten kan ikke utestenges fra praksisopplæring/klinisk undervisning før saken er avgjort i nemnda.

Departementet foreslår at den nasjonale politiattestnemnda legges ned, og at sakene skal behandles i første instans av utdanningsinstitusjonenes klagenemnd, jf. uhl. § 5-1. En slik ordning vil etter departementets vurdering i større grad enn nåværende ordning tilfredsstillende kravet om en rask avklaring av situasjonen for studenten selv. I tillegg vil den ivareta hensynet til at pasienter, klienter og andre skal beskyttes mot studenter som ikke bør delta i praksisopplæring eller klinisk undervisning.

For å sikre god og forsvarlig saksbehandling av disse sakene, foreslår departementet at utdanningsinstitusjonen, ved den aktuelle fagavdelingen, avgir uttalelse i saken før klagenemnda behandler den. Den aktuelle fagavdelingen vil i større grad enn styret kjenne til de krav som bør stilles til studenter som skal delta i praksisopplæring eller klinisk undervisning.

Det foreslås at Felles klagenemnd fortsetter å behandle sakene i annen instans. Felles klagenemnd behandler i dag saker etter § 4-7 til § 4-10,

herunder klagebehandling av saker om annullering av eksamen eller prøve § 4-7, om utestenging og bortvisning § 4-8, utestenging grunnet straffbare forhold – politiattest § 4-9 og utestenging etter skikkethetsvurdering § 4-10. Ved å endre reglene for behandling av saker om utestenging grunnet straffbare forhold slik departementet foreslår, vil vi få en saksgang som er likere saksgang ved andre typer utestengingsvedtak.

Et alternativ departementet har vurdert er å beholde dagens ordning med førsteinstansbehandling hos den nasjonale nemnda for politiattest, men at kravene til saksbehandling hos utdanningsinstitusjonen forenkles. Dersom politiattestnemnda beholdes, mener vi det bør være tilstrekkelig at de mottar saken ferdig forberedt fra utdanningsinstitusjonene og med en uttalelse fra den aktuelle fagavdelingen. Så lenge utdanningsinstitusjonene ikke har myndighet til å fatte vedtak i saken mener vi at det er en unødvendig og tidkrevende prosess at styret selv eller institusjonenes klagenemnd skal uttale seg om saken før den oversendes til politiattestnemnda.

Etter en vurdering har departementet kommet til at en ordning hvor vedtak om en student med merknader på politiattesten skal få delta i praksisopplæring eller klinisk undervisning bør fattes i første instans av utdanningsinstitusjonenes klagenemnd. Dette vil sikre det mest effektive systemet.

§ 4-9 femte ledd skal lyde:

(5) Institusjonens klagenemnd, jf. § 5-1, avgjør, etter uttalelse fra institusjonen, om studenten skal nektes retten til å delta i klinisk undervisning eller praksisopplæring. Forvaltningsloven § 42 gjelder tilsvarende.

Forskrift om opptak til høyere utdanning av 31. januar 2007 nr. 173 § 6-11 andre ledd skal lyde:

(2) Utdanningsinstitusjonen skal snarest mulig og senest innen ti dager etter at politiattesten er mottatt, sende politiattesten til institusjonenes klagenemnd, jf. lov om universiteter og høyskoler § 5-1. Med politiattesten skal det følge en oversikt over innhold og veiledning i den kliniske undervisningen/praksisopplæringen og en uttalelse om hvorvidt studenten bør utelukkes fra å delta i denne. Studenten skal samtidig få kopi av institusjonens uttalelse til klagenemnda med vedlegg, og gis fjorten dagers frist til å uttale seg til nemnda.

Gjeldende § 6-12 i opptaksforskriften oppheves og erstattes med en ny § 6-12.

Ny § 6-12 som skal lyde:

- (1) *Institusjonens klagenemnd* skal behandle saken snarest mulig, og senest innen fire uker etter at saken er mottatt fra *utdanningsinstitusjonen*.
- (2) *Klagenemnda* skal med bakgrunn i forholdene ved den kliniske undervisningen og praksisopplæringen på den utdanningen der studenten er tilbudt studieplass, og opplysningene om de forhold som ligger til grunn for politiattesten, vurdere om hensynet til pasienter, klienter, barnehagebarn, elever eller andre skal føre til at studenten skal utestenges fra klinisk undervisning eller praksisopplæring.
- (3) *Klagenemnda* kan innkalle studenten til møte dersom det anses nødvendig for å få saken tilfredsstillende opplyst.

13. Klagenemnd og offentlighetsloven

13.1 Gjeldende rett

Kunnskapsdepartementet er i dag klageinstans for universiteter og høyskolars avgjørelser etter offentleglova.

13.2 Departementets forslag

Departementet mener det ikke er hensiktsmessig at departementet utfører denne type oppgaver. Klagebehandling i en nemnd som er felles for alle institusjonene vil sikre nasjonal likebehandling. Departementet viser i denne sammenheng til at det er opprettet en felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 4-7 til § 4-10. Leder av nemnden og varamedlem for leder skal fylle de lovbestemte krav for lagdommere. Leder av nemnden og varamedlem for leder skal ikke være ansatt ved institusjonen. To av medlemmene skal være studenter.

Departementet legger til grunn at nemnden har en slik sammensetning og kompetanse at den vil ha gode forutsetninger for å behandle klage på avgjørelser etter offentleglova. Klage på avgjørelser etter offentleglova skal forberedes og avgjøres uten ugrunnet opphold. Departementet forutsetter at klagenemndenes arbeid organiseres slik at fristene for saksbehandling overholdes. Departementet foreslår at det i loven slår fast at felles klagenemnd også skal behandle klager over institusjonenes avgjørelser etter offentleglova.

§ 5-1 syvende ledd skal lyde:

- (7) Departementet kan opprette særskilte nasjonale klageorgan som skal behandle klager over enkeltvedtak for bestemte områder *og over avgjørelser etter offentleglova*.

I forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker skal § 1 lyde:

Forskriften gjelder opprettelse av felles klagenemnd etter lov om universiteter og høyskoler § 5-1 nr. 7. Klagenemndas oppgave er å behandle klager over enkeltvedtak truffet med hjemmel i lov om universiteter og høyskoler

- § 4-7 om annullering av eksamen eller prøve
- § 4-8 om utestenging og bortvisning
- § 4-9 om utestenging grunnet straffbare forhold – politiattest
- § 4-10 om utestenging etter skikkethetsvurdering

Nemnda skal i tillegg behandle klage på avgjørelser etter offentleglova.

14. Klage over formelle feil

14.1 Gjeldende rett

Det følger av § 5-2 første ledd at styret selv eller institusjonens klagenemnd behandler klager over formelle feil ved eksamen. Etter § 5-2 fjerde ledd kan styret eller klagenemnden bestemme at det skal foretas ny sensurering eller holdes ny eksamen, hvis det er begått formelle feil som kan ha hatt betydning for en eller flere kandidaters prestasjon eller bedømmelsen av denne. Av lovens forarbeider (Ot. Prp. nr. 85 (1993-94) fremgår det at det kan besluttes at det skal gjennomføres ny eksamen eller ny sensur også for kandidater som ikke ønsker det.

Etter gjeldende § 5-2 fjerde ledd vil institusjonens klagenemnd fatte slike vedtak som første instans. Det fremkommer ikke noe av loven om det er klageadgang på vedtak etter § 5-2 fjerde ledd. I Sivilombudsmannens uttalelse i sak 2012/1824 slås det fast at det er klageadgang på vedtak etter § 5-2 første ledd. Det følger av forvaltningsloven § 28 at departementet er klageorgan i slike saker.

14.2 Departementets forslag

Så vidt departementet kjenner til skjer det ikke ofte at institusjonenes klagenemnd fatter vedtak om ny sensurering eller ny eksamen for alle kandidater som har avlagt en eksamen. Det er imidlertid viktig at det er adgang til å fatte denne typen vedtak, selv om det kan oppleves som byrdefullt for eksamenskandidatene. Formålet med å gjennomføre en ny sensur eller eksamen er å sikre at den karakter kandidatene til slutt får gir et mest mulig riktig bilde av kandidatenes kunnskaper og ferdigheter. Dette vil være i aktuelt hvor den formelle feilen innebærer at kandidatene har hatt en urimelig fordel, for eksempel hvis eksamensoppgavene har vært kjent blant studentene på forhånd. I slike tilfeller vil det ikke være i samsvar med formålet at bare de som ønsker det får ny sensur eller ny eksamen. Selv i tilfeller der den formelle feilen skyldes feil fra utdanningsinstitusjonenes side, er ikke det ikke forsvarlig å la en kandidat beholde en urettmessig god karakter. Det finnes tredje parter som det må tas hensyn til; andre studenter

som skal konkurrere med kandidaten om studieplasser og jobber, fremtidige arbeidsgivere og de som vil være brukere av kandidatens tjenester når han/hun er yrkesutøver.

I andre tilfeller kan den formelle feilen være av en slik art at den ikke har bidratt til at kandidatene har skrevet en bedre eksamensoppgave enn det de reelt sett har kunnskaper til, men at noen kandidater kan ha prestert dårligere enn det de faktisk kan, for eksempel hvis den formelle feilen består i støy eller lignende i eksamenslokalet, for kort tid på eksamen, eller en uklarhet eller feil i eksamensoppgaven. I slike tilfeller vil det være tilstrekkelig at de kandidatene som ønsker det får tilbud om ny eksamen eller sensur.

Departementet foreslår at det skal fremgå av lovteksten at det er klageadgang på denne typen vedtak. Vi anser det ikke som hensiktsmessig at departementet selv er klageinstans i disse sakene. Vi vurderer følgende to alternativer som aktuelle ordninger for vedtak etter § 5-2 fjerde ledd:

- Alternativ 1) er at institusjonen ved den aktuelle fagavdeling behandler saken i første instans, og klageorgan er institusjonens egen klagenemnd.
- Alternativ 2) er at institusjonens klagenemnd behandler saken i første instans og Felles klagenemnd er klageorgan.

Begge alternativene tilfredsstiller etter departementets oppfatning kravet til toinstans behandling etter forvaltningsloven.

Under alternativ 1) vil både første- og anneninstansbehandlingen skje lokalt. Dette kan være en fordel i forhold til tidsaspektet, herunder at klagen blir behandlet innen rimelig tid. Videre kjenner fagavdelingen sakens innhold, og vil være godt egnet til å treffe en avgjørelse i saken.

Under alternativ 2) vil det ta noe lenger tid før det fattes vedtak i førsteinstans da institusjonens klagenemnd er avhengig av å treffes for å fatte vedtak. En fordel med at klagebehandling skjer nasjonalt er at dette vil gi grunnlag for en samordning av praksis ved høyskoler og universiteter.

Departementet mener at alternativ 1) er det mest hensiktsmessige, fordi dette sikrer raskest behandling, slik at eventuell ny eksamen eller ny sensurering kan gjennomføres relativt kort tid etter eksamen.

§ 5-2 første, fjerde og femte ledd skal lyde:

(1) Den som har vært oppe til eksamen eller prøve, kan klage over formelle feil innen tre uker etter at han eller hun er eller burde vært kjent

med det forhold som begrunner klagen. Slik klage fremsettes for institusjonen.

(4) Finner *institusjonen* at det er begått formelle feil, og det er rimelig å anta at dette kan ha hatt betydning for en eller flere kandidaters prestasjon eller bedømmelse av denne, kan det bestemmes at det skal foretas ny sensurering eller avholdes ny eksamen eller prøve.

(5) Institusjonens vedtak etter denne bestemmelsen kan påklages til institusjonens klagenemnd, jf. § 5-1.

15. Gjennomføring av klagesensur

15.1 Gjeldende rett

Etter universitets- og høyskoleloven § 5-3 fjerde ledd kan en kandidat klage skriftlig på karakteren for sine egne prestasjoner innen tre uker etter at eksamensresultatet er kunngjort. Studenten har da krav på ny sensur. Ved ny sensurering skal det benyttes minst to nye sensorer, hvorav minst en ekstern, jf. uhl. § 3-9 femte ledd.

Det har vært reist spørsmål om hvilken dokumentasjon de nye sensorene skal ha tilgang til ved klagesensur. Enkelte mener at det mest betryggende er at de ikke har informasjon om de første sensorenes karaktervedtak eller begrunnelse. Andre mener den beste løsningen er at klagesensorene får informasjon om den første karakteren og også studentens begrunnelse for klagen. Universitets- og høyskoleloven og forarbeidene sier ikke noe om hva slags dokumentasjon som skal følge med ved klagesensur. I et brev til institusjonene av 31. mai 2001 skrev derfor departementet at institusjonene kan velge hvilken løsning de vil benytte. Departementet presiserte. "Det avgjørende er at dokumentasjonen som følger besvarelsen ved klagesensurering ikke kun gir uttrykk for én side av saken. Dette betyr at hvis førstegangssensorenes karakterfastsettelse og begrunnelse følger med besvarelsen, skal studentene ha anledning til å skrive en begrunnelse for klagen som skal følge med. Hvis klagesensorene ikke får informasjon om karakter og begrunnelse for denne, skal de heller ikke ha studentenes skriftlige begrunnelse for klagen. Uansett hvilken løsning som velges skal klagesensur selvfølgelig ha sensorveiledningen."

15.2 Bakgrunn for forslaget

Norsk studentorganisasjon (NSO) ber i brev av 17. juni 2013 Kunnskapsdepartementet om å endre regelverket slik at all klagesensurering gjennomføres uten at sensorene har informasjon om det

første karaktervedtaket, såkalt "blind sensur"³. NSO mener at det er viktig med likebehandling ved klagesensur, og at det er uheldig at praksis ved universiteter og høyskoler ikke er lik. De mener at "blind sensur" sikrer en helt nøytral vurdering og vil forhindre at det oppstår et inntrykk blant studentene om at vurderingene i klagesensuren er påvirket av lojalitet til førstegangssensorene. De viser til en undersøkelse gjennomført av en arbeidsgruppe nedsatt av UHR⁴, som viste at ved "blind sensur" ble resultatet endret karakter i 34 % av klagesakene, mens ved sensur med informasjon om første karaktervedtak ble resultatet endret karakter i 22,5 % av sakene.

15.3 Departementets forslag

I brev av 31. mai 2001 uttalte departementet at en rekke hensyn taler for at klagesensur uten informasjon om det opprinnelige karaktervedtaket er den beste løsningen for å sikre studentene en ny og uavhengig vurdering av sin eksamensbesvarelse. Departementet la imidlertid vekt på at dette var i strid med etablert praksis ved en rekke av utdanningsinstitusjonene, og at disse mente at en klagesensur som var så godt opplyst som mulig er den beste ordningen. Det ble blant annet pekt på at det var en fordel for studentene at klagesensur fikk se studentenes begrunnelse for klagen. Nå når NSO tar opp forholdet ønsker departementet å få høringsinstansene vurdering av om det bør innføres kun en ordning for klagesensur, og hvordan denne ordningen bør være.

Siden det er lagt til grunn at lovens ordning tillater begge ordninger for klagesensur, mener departementet at det er nødvendig med en endring av loven for å innføre kun en ordning for klagesensur.

§ 5-3 fjerde ledd skal lyde:

(4) En kandidat kan klage skriftlig over karakteren for sine egne prestasjoner innen tre uker etter at eksamensresultat er kunngjort. Ny sensurering skal da foretas. *Ved ny sensurering skal sensorene kun få kunnskap til de generelle retningslinjer som er gitt for bedømmelsen.* Er krav om begrunnelse for karakterfastsetting eller klage over formelle feil ved oppgavegiving, eksamensavvikling eller gjennomføring av vurderingen fremsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra kandidaten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger. Ved bruk av løpende vurdering kan institusjonen bestemme om kandidaten skal fremsette klage etter vurdering av separat prøve, oppgave eller annen vurdering, eller om klage skal fremsettes når resultatet fra fag, emne eller emnegruppe er kunngjort.

---

³ <http://student.no/wp-content/uploads/2011/06/Innspill-til-Kunnskapsdepartementet-om-klagesensur.pdf>

⁴ http://www.uhr.no/documents/Notat___oppsummering.pdf

16. Innstegsstilling – ansettelse på innstegsvilkår

16.1 Bakgrunn for forslaget

I Stortingsmelding 18 (2012-2013) Lange linjer – kunnskap gir muligheter, pkt 7.2.2. har regjeringen foreslått at det etableres en prøveordning på opptil 300 tilsetningsforhold i innstegstillinger innenfor matematisk-naturvitenskapelige fag, teknologi, medisin og odontologi. I Innst. 372 S (2012-2013) står det bl.a.: *”Komiteen er positiv til at flere fagmiljøer ønsker å omfattes av forsøksordningen med innstegstillinger. Komiteen forventer at regjeringen vurderer om det også er andre fagområder enn de som er foreslått som bør omfattes av ordningen i forbindelse med sitt forslag til endring av UH-loven. Komiteen forventer at forslag sendes til høring til berørte parter .”* Med utgangspunkt i dette ber vi om høringsinstansenes vurdering av om bruk av denne tilsetningsformen som en forsøksordning bør begrenses til utvalgte fagområder.

16.2 Departementets vurdering og forslag

Innstegsstilling, eller ansettelse på innstegsnivå, er et midlertidig tilsetningsforhold med en konkret og forutsigbar mulighet for tilsetting i fast stilling. Oppnås kompetansekravene som er fastsatt ved tilsetting i løpet av tilsetningsperioden, fortsetter vedkommende som fast tilsatt. En slik karrierevei vil dermed kunne gi lengre midlertidighet, men den gir samtidig kandidaten mulighet til en langt mer forutsigbar karriereplanlegging. Den representerer derfor en akseptabel balanse mellom midlertidighet og langsiktighet.

Den tilsatte skal utføre alle oppgaver som ligger til en ordinær stilling, det vil si både undervisning, forskning og formidling, herunder ledelse av slike aktiviteter. Kompetanseutviklingen blir dermed bredere enn i forsker-, postdoktor- og stipendiatstillinger hvor hovedvekten er lagt på forskningsoppgaver.

Nærmere regler om vilkår for å bli ansatt, innholdet i stillingen, prosedyrer og kriterier knyttet til evt. midtveisevaluering og avsluttende evaluering samt rett til fast ansettelse i ny stilling uten utlysning fastsettes i forskrift. Det samme gjelder bestemmelser om utvidelse av åremålsperioden ved for eksempel svangerskapspermisjoner, sykdom eller annet som har hindret progresjonen i kompetanseutviklingen.

Et spørsmål, som er eller kan bli aktuelt, er om man kan ta hensyn til andre kriterier enn de rent faglige, det er derfor også tatt med et alternativ som åpner for en mer helhetlig vurdering. Det bør kunne stilles krav både til forskningskompetanse, egnethet og dyktighet innen undervisning og veiledning, eventuelt krav til formidling og tiltrekke ekstern finansiering til

forskningsgruppen vedkommende leder, lederegenskaper for forskningsgrupper, og evne til å slutte opp om fagmiljøets strategi i den avsluttende vurderingen. Ved tilsetningen bør den enkelte institusjon selv kunne spesifisere hvilke krav som skal vurderes oppfylt i den avsluttende vurderingen.

§ 6-4 første ledd bokstav k) og nytt femte ledd (alternativ 1 og 2) skal lyde:

- (1) Ansettelse på åremål kan benyttes for:
- a) rektor
  - b) administrerende direktør
  - c) prorektor
  - d) leder for avdeling og grunnenhet
  - e) - - -
  - f) postdoktorstillinger
  - g) stipendiater
  - h) vitenskapelige assistenter
  - i) spesialistkandidater
  - j) undervisnings- og forskerstillinger når skapende eller utøvende kunstnerisk kompetanse inngår som et vesentlig element i kompetansekravet
- k) i innstegsstilling på innstegsnivå*

Alternativ 1:

(5) For stillinger etter første ledd bokstav k fastsetter departementet forskrift om vilkår for å ansette i stillingen og varighet. Oppnå de fastsatte kompetansekravene ansettes vedkommende i fast stilling ved utløpet av åremålsperioden.

Alternativ 2:

(5) For stillinger etter første ledd bokstav k fastsetter departementet forskrift om vilkår for å ansette i stillingen og varighet. Ved utløpet av åremålsperioden har vedkommende krav på å bli vurdert for fast ansettelse.

17. Bistilling

Som et ledd i arbeidet med å styrke samarbeidet med andre institusjoner og næringsliv er det i universitets- og høyskoleloven § 6-6 gitt anledning til å ansette midlertidig i bistilling inntil 20 prosent av undervisnings- og forskerstilling. Bygging av relasjoner mellom utdanningsinstitusjoner og andre samfunnsaktører er nødvendig når det gjelder for eksempel forskerutdanning og kunnskapsoverføring mellom utdannings- og forskningsmiljøene og næringsliv og offentlige virksomheter.

En arbeidstaker blir ansatt i bistilling fordi vedkommende i sin hovedstilling eller sitt hovederhverv har en kompetanse universitetet eller høyskolen har behov for. En bistilling tilsvarer ikke en ordinær liten deltidsstilling. Et typisk eksempel er overleger som også blir ansatt i 20 prosent bistilling ved et universitet. Hovedstilling og bistilling vil være knyttet sammen og ved tilsetning i stilling kan det være et krav at den som blir ansatt ivaretar begge funksjonene. Når overlegen slutter i hovedstillingen ved sykehuset vil vedkommende normalt ikke lenger kunne utføre oppgavene som tilligger bistillingen, og kan dermed ikke lenger være tilsatt i bistillingen ved universitetet.

For alle bistillinger er det forutsetning at den tilsatte har et annet hovederhverv eller en annen hovedstilling, det er også derfor vedkommende ble tilsatt i bistillingen. De fleste som har en bistilling ble imidlertid ikke ansatt i både hovedstilling og bistilling samtidig. I disse tilfellene vil det ikke være like klart når arbeidet i bistillingen skal opphøre. KD antar at det for mange av disse vil være ryddig å være ansatt på åremål i bistillingen. Åremålsperiodene kan være fra tre til seks år. Vi antar imidlertid at det er usikkert om dagens mulighet til å gi forskrifter om varighet og vilkår for fratreden gir hjemmel til å ansette på åremål, til tross for at bestemmelsen i stor grad har vært tolket og brukt som en hjemmel for å ansette på åremål. For å unngå usikkerhet om dette ønsker departementet å tydeliggjøre dette i selve lovteksten. Det er imidlertid ikke foreslått at det skal settes en begrensning på hvor mange ganger man kan ansettes på åremål i bistilling inntil 20 prosent.

§6-6 skal lyde:

Det kan nyttes midlertidig ansettelse i inntil 20 prosent av undervisnings- og forskerstilling. Departementet kan gi forskrift om varighet og vilkår for fratredelse. *Det kan ansettes på åremål i bistilling. Åremålsperiodene kan være fra tre til seks år.*

18. Bruk av institusjonstittel

18.1 Gjeldende rett

Universitets- og høyskoleloven § 7-2 omhandler beskyttelse av universiteters og høyskoleers egenavn. Bestemmelsens annet ledd slår fast at det bare er institusjon som er akkreditert som vitenskapelig høyskole eller universitet som kan benytte slike betegnelser. Betegnelsen høyskole kan bare benyttes av institusjoner som er akkreditert som høyskole eller som er akkreditert for å tilby enkeltstudier etter denne lov. Departementet kan, ved forskrift eller enkeltvedtak, forby bruk av institusjonsbetegnelse eller navn som uriktig gir inntrykk av å ha slik godkjenning, eller som er egnet til å forveksles med en betegnelse nevnt i annet ledd.

Den som i strid med bestemmelsene i denne paragraf forsettlig eller uaktsomt bruker en vernet institusjonsbetegnelse, kan straffes med bøter.

Det fremgår av lovens forarbeider, Ot. prp. nr. 79 (2003-2004) pkt. 8.2, at departementet vurderte at rettslig beskyttelse av institusjonenes egennavn i seg selv vil ha noe begrenset betydning i forhold til tredjepart. Her gir de generelle reglene i enhetsregisterloven og varemerkeloven allerede beskyttelse. Departementet anså imidlertid at en eksplisitt lovfestet beskyttelse mot at andre benytter navn som er til forveksling like, ville kunne ha betydning for å tydeliggjøre det rettslige vernet.

18.2 Departementets forslag

Departementet viste i forarbeidene til at det er flere institusjoner uten akkreditering fra NOKUT som benytter høyskolebetegnelsen aktivt, blant annet i sin markedsføring. Dette kan være villedende for studenter som tror de søker seg til en institusjon som har akkrediterte tilbud innenfor høyere utdanning.

Villedende markedsføring omfattes av lov om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven) av 9. januar 2009 nr. 2. Statlige institusjoner og studenter som søker seg til høyere utdanning har således allerede et rettslig vern gjennom markedsføringsloven. Vernet fordrer imidlertid at Markedsrådet og Forbrukerombudet får opplysninger om et ulovlig forhold og at dette igjen generer tiltak, som for eksempel at det ulovlige forholdet søkes opphørt eller at det ilegges sanksjoner.

Departementet ønsker et fullverdig rettslig vern for at institusjoner hverken skal bruke universitet eller høyskole i sitt egennavn eller gi inntrykk av at de er en høyere utdanningsinstitusjon i sin markedsføring. Et slikt helhetlig system vil ytterligere tydeliggjøre det rettslige vernet for både de akkrediterte utdanningsinstitusjonene og blant annet studentene som tredjepart. Det vil også skape den nødvendige forutberegnelighet for studenter som søker seg til høyere utdanning.

§ 7-2 fjerde og syvende ledd skal lyde:

(4) Institusjoner som ikke er akkreditert som universitet, vitenskapelig høyskole eller høyskole kan ikke benytte seg av beskyttet tittel etter bestemmelsens annet ledd i sin markedsføring når det er egnet til å villedede med hensyn til om institusjonen er akkreditert som universitet, vitenskapelig høyskole eller høyskole.

(7) Den som i strid med bestemmelsene i denne paragraf forsettlig eller uaktsomt bruker en vernet institusjonsbetegnelse, eller villedende markedsføring av institusjonen, kan straffes med bøter.

Nåværende § 7-2 fjerde ledd blir femte ledd og femte ledd blir sjette ledd.

19. Enkeltvedtak etter forvaltningsloven

I forbindelse med lovendringen i 2008 (lov 12. desember 2008 nr. 105), hvor man blant annet fikk en bestemmelse om generell godkjenning (§ 3-4) og en bestemmelse om godskriving og faglig godkjenning (§ 3-5), ble det ikke gjort nødvendige korrigeringer i § 7-6 andre ledd som viser til hvilke vedtak etter universitets- og høyskoleloven som er å anses om forvaltningsvedtak. Dette endres slik at det vises til riktig bestemmelse.

§ 7-6 andre ledd skal lyde:

(2) Avgjørelse om *generell godkjenning etter § 3-4, godskriving og faglig godkjenning etter § 3-5*, opptak av studenter etter §§ 3-6 og 3-7, rett til å gå opp til eksamen etter § 3-10, annullering av eksamen eller prøve etter § 4-7 og bortvisning og utestengning etter §§ 4-8 til 4-10 regnes som enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Det samme gjelder avgjørelse i sak om klage over formelle feil ved eksamen etter § 5-2.

20. Gjenvalg av styremedlem

20.1 Gjeldende rett

Ved vedtakelsen av universitets- og høyskoleloven i 2005 ble det fastsatt i § 9-4 syvende ledd at "Ingen kan gjenvelges som styremedlem hvis vedkommende vil ha fungert i dette verv i et sammenhengende tidsrom på åtte år ved begynnelsen av den nye valgperioden", jf. § 9-4 syvende ledd, jf. Innst. O. nr. 48 (2004-2005) og Ot.prp. nr. 79 (2003-2004). I 2008 ble bestemmelsen endret for å presisere at departementet i særlige tilfeller kan forlenge styrets funksjonsperiode og styremedlemmenes tjenestetid, jf. Innst. O. nr. 78 (2008–2009) og Ot.prp. nr. 71 (2008–2009). Ved en inkurie ble det ikke presisert i lovforslaget at dette skulle medføre endringer i nummereringen av paragrafens øvrige ledd. Derfor fremgår ikke begrensningen for gjenvalg etter åtte år lenger eksplisitt av lovteksten. Departementet legger imidlertid til grunn at det ikke har vært hensikten å endre dette.

20.2 Departementets forslag

Departementet mener det bør fremgå av loven at ingen kan gjenvelges som styremedlem hvis vedkommende vil ha fungert i dette verv i et sammenhengende tidsrom på åtte år ved begynnelsen av den nye valgperioden.

§ 9-4 åttende ledd skal lyde:

(8) *Ingen kan gjenvelges som styremedlem hvis vedkommende vil ha fungert i dette verv i et sammenhengende tidsrom på åtte år ved begynnelsen av den nye valgperioden.*

Nåværende åttende ledd blir niende ledd og niende ledd blir tiende ledd.

21. Avsetting av enkeltstyremedlem

21.1 Gjeldende rett

Universitets- og høyskoleloven § 9-8 slår fast at hvis styret ved sine disposisjoner bringer institusjonens videre virksomhet i fare, kan Kongen i statsråd avsette styret og oppnevne et midlertidig styre inntil nytt styre er valgt og oppnevnt. Bestemmelsen omhandler avsetting av hele styret, og slår fast hvordan og på hvilket grunnlag det kan skje.

Styret er et kollegialt organ, satt sammen av personer oppnevnt og valgt av departementet, de ansatte og studentene. Universitets- og høyskoleloven sier ikke noe om hvorvidt enkeltpersoner eller grupper av personer i styret kan avsettes, men KD har lagt til grunn at § 9-8 innebærer at de ansatte og studentene ikke kan avsette styremedlemmene de har valgt.

Utredningen som danner bakgrunn for loven omhandler situasjoner der det kan være aktuelt å avsette hele styret, jf. NOU 2003: 25. Det pekes på de tilfeller der styret setter virksomheten i fare eller nekter å etterkomme pålegg fra departementet. I kommentarene til loven i Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) pekes det også på tilfeller der forutsetningene for oppnevningen er endret ved at tillitsforholdet til styret faller bort.

21.2 Departementets forslag

Departementet legger til grunn at vilkåret i § 9-8 om ”bringer institusjonens videre virksomhet i fare” gir en for snever adgang til å avsette styret, og dekker ikke situasjoner der særlig tungtveiende grunner kan tale for at et styremedlem bør kunne løses fra vervet. Slike hensyn kan for eksempel være tilfeller der et styremedlem er dømt for straffbare forhold, anses å utgjøre en fare eller trussel for sine omgivelser, eller der det foreligger andre forhold som kan komme i sterk konflikt med den tillit og anseelse som er nødvendig for å inneha et slikt verv.

Departementet mener det bør være anledning for departementet til å løse et styremedlem fra vervet i slike tilfeller og at dette bør fremgå av lovteksten. Lovens vilkår for å avsette styremedlemmer er strenge og det skal mye til for at de er oppfylt.

§ 9-8 annet ledd skal lyde:

(2) Departementet kan avsette et styremedlem dersom særlig tungtveiende grunner taler for det eller særlige omstendigheter svekker tilliten til styremedlemmet.

Nåværende første ledd får av lovteknisk hensyn tallet (1) som begynnelse på leddet.